

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Segéd-szerkesztő:
KETSKÉS ELEK.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

A vasutasok sztrájkja.

A változatosság mindenben szép. Hogy a sztrájkban is legyen változatosság, most az államvasutasok alkalmazottjai kezdték meg a sztrájkot. Nyílt pályán megállították a vonatokat, odahagyták a hivatalokat, s az államnak az a gépezete, a mely örökös mozgásra van kárhóztatva, pihen, lesve, remélve a jót és hallgatva azokat az átkokat, a melyeket az utazóközönség a bolond kormányzat ellen szór.

Mi okuk volt rá? Az állam most terjeszt elő javaslatokat az állami tisztviselők fizetésének rendezése tárgyában. Először meg akart feledkezni a vasuti alkalmazottokról. Aztán mégis eszébe jutottak. Rendezte az ő fizetésüket is. Még pedig művészileg kifigurázva őket. A fizetést felemelte, a lakbért azonban lejjebb szállította, úgy, hogy az új tervezet szerint a vasutasok az államnak ezután kevesebbe kerülnek, mint eddig.

A vasutasok ez ellen gyűlésezni akartak. Ludvig elnök azonban elcsapás terhe alatt megtiltotta nekik a gyűlésezést, a mire a vasutasok sztrájkjal feleltek.

A sztrájk ma már egy nagy hatalom, a melylyel a munkások képesek kényszeríteni kenyéradójukat arra, hogy jogos, vagy jogosnak vélt követeléseiket teljesítsék. Az bizonyos, hogy a munkaadók legtrikább esetben szokták meghallgatni a kéréseket és könyörgéseket. Az élet terhe, a megélhetés gondjai százezre súlylyal nehezédnek a nyakukba, hogy a sok főle nem kívánnak még nagyobb terheket akasztani: ez természetes. Hiszen nem muszáj. De mikor a munkás kéz felmondja a szolgálatot s ő is meg van fosztva a kenyérkereset legegységibb forrásától, kénytelen teljesíteni még azokat a kéréseket is, melyek jogtalanok, méltánytalanoknak tart, mert nagy ur a „muszáj.“

A miniszter uraknak könnyű megszáznani 4 5 ezer forinttal több fizetést, három évi szolgálat után nyugdíjat, a képviselő urak is könnyen fölemelték két ezer forinttal az évi fizetésüket. Maguk rendelkeznek önmaguk felett. Az ország táncol az ő hegedűjök után.

A munkásra azonban csak akkor hallgatnak, ha sztrájkol, ha az erőszak, ha a

kezében levő egyetlen békésen erőszakos fegyverhez nyúl.

Ép ezért jogosult a sztrájk. De természetesen csak addig, a míg a jog és méltányosság korlátai közt mozog. Ki tudja ezeket a korlátokat igazságosan megírni?

Szívünköl óhajtuk, hogy a vasutas polgártársaink minél boldogabb sorsba juszanak, hogy fizetésük emelkedjék Szívöl óhajtuk, hogy azon óhajítás is teljesedjék, miszerint évenként legalább egy hetet pihenésben tölthessenek. De egy szerény kérdést mégis bátrak vagyunk megkockáztatni: mi történik akkor, ha majd az adófizető polgárok is sztrájkolni fognak. A föld ugys sztrájkol már sok év óta. Nem adja meg a régi természet, A szőlők is sztrájkolnak. Évek óta több kerülnek, mint a menyői jövedelmet adnak, ha ugyan a szőlősgazda egyáltalán el tudja a ni a borát. Az eddigi sztrájkok legnagyobbrészt a föld után élöket sajtották, mért végeredményben nekik kell megfizetni a nagyobb bért.

Mi lesz, ha majd az adófizető földművelők is sztrájkolni fognak?

Titkári jelentés.

Irta Kath. Kör apr. 17-én tartott évi közgyűlésén felolvasta
 Dornis István.

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Védnök Ur!
 Mélyen Tisztelt Közgyűlés!

Két öröndetes és következmenyeiben meszsze kiható tény rövid felemelésével kezdem ez évi titkári jelentésemet. Az egyik az, hogy a lefolyt évben Székesfehérvár katolikus társadalmi végleges, eltághadhatlanul felénk fordult figyelmével s szeretetével méltányolta sok évi becsületes törekvésünket, kitarító munkánkat. Körünk hatalmas arányokban fejlődött mult évi közgyűlésünk óta. A város katolikus intelligenciája oly mértékben sorakozott a katolikus kör zászlója alá, hogy a kör tagjainak száma egy év alatt megkétszereződött. — A másik kimagasló esemény, hogy felépült az egyházmegyei központi katolikus egyesületi ház diszterme s átadatott rendeltetésének. Ez a két körülmény, nemkülönben az ezek körül csoportosuló öröndetes események, oly tények, melyek önmaguk beszélnek s e tények beszéde mellett e szerény titkári jelentésnek alig lehet szava. Azért, engedjék meg M. T. U., hogy a jelen alkalommal jóformán csak a száraz tények felsorolására szorítkozzam. Ha pedig jelentésem mégis hosszabb találna lenni, mint e

bevezetés sejtnei engedné, azt ne az én rovásomra, hanem a tények javára méltózzanak irni.

I. A belvárosi katolikus kör élete a lefolyt évben kiváló helyet és figyelmet igényel. Ez évben rakta le ugyanis a katolikus kör jövőndő nagyságának alapját.

Elfelejtetlen marad a katolikus kör életében az 1903-ik év március 26-ika. Ezen az estén tartotta a kör utolsó felolvasó estélyét a cisterciend katolikus főgymnáziumának disztermeben. Soha el nem fog mulni hálánk a kitűndő rendjóságos Apátura s a főgymnázium nagyérdemű igazgató ura iránt, kik éveken át az igaz magyar vendégszeretet példáját adták azáltal, hogy körünket, melynek nem volt méltó otthona, oly szeretettel látták vendégüknek a főgymnázium falai között. Nagy örömmünk mellett is, melyet új otthonunk nagy gondolatának megvalósulása felett éreztünk, megilletődés és a válas fájdalom fogott el bennünket, mikor búcsút vettünk a kedves falaktól, melyek a katolikus kör, bár tövises, de szép és örökre emlékezetes alapvető munkájának voltak tanúi. Az említett március 26-iki estély fényes sikere döntötte el végleg a diszterem kérdését. Ez a siker akkora volt, hogy hatása elől kitérni nem lehetett. Pár nap múlva (április 1-én) összeült az egyesületi ház részjegy-tulajdonosainak közgyűlése, mely egyhangulag elhatározta, hogy a nagy termet Say Ferenc építész ur terve szerint felépíteti. Az első kapavágás rögtön megtörtént s azután Say Ferenc emberei vették át a munkát, melyet Kréczy Miklós királyi mérnök ur, a kör régi, lelkes tagja ellenőrizett, nagy hálara kötelezve fáradozásával a ház ügyének minden igaz barátját. A nyár s a gyümölcsözöthöz ősz ebben a munkában telt el és az Üdvözítő születésének kedves ünnepe, a szép karácsony előtt öt nappal, 1903. december 20-án kitárta kapuit a nagy közönség előtt a „Szent István Terem“, mely azóta a komoly, nemes, öntudatos munkának s a jökevdnek állandó színhelye.

1904. évi január hó 9-én a Szent István Terem bálja alkalmával a vármegye és a város legelőkelőbbjei élén az uralkodóház köztünk tartózkodó tagját, Erzsébet Amália kir. hercegnő ő fenségét látták vendégül az első szent király egykoron fényes palotájának helyén épült falak.

1904. január 6-án jelent meg első alkalommal hivatalosan a katolikus kör a Szent István Teremben s ezen első fellépésével méltónak mutatta magát régi hírnevéhez és új otthonához, melynek hatalmas méretei, célszerű beosztása, kiválóan sikerült akusztikája és fényes berendezése hangos szóval hirdetik építőjük tudását s az építő bizottság buzgóságát és áldozattészségét.

E kimagasló események előre bocsátása után engedje meg a M. T. K., hogy ráterjek tulajdonképeni tárgyamra s hozzáfogjak a katolikus kör egy évi életének vázolásához.

Mult évi titkári jelentésemben több tervet emlitettem fel, mint olyanokat, amelyek már

Papp Károly

selyem-műfestő és vegyészeti ruhatisztító

Székesfehérvárt
 Városház-tér, 5. szám alatt.
 (Bejárat a Megyeház-utcáról.)

Mindenemű úri-, női-, gyermek- és egyen-ruhák,
 menyasszonyi kelengyek, függönyök, végárúk,
 valamint ágynemű-toll tisztítását elvállalom. —
 Gyász esetekben a legrovidebb idő alatti ki-
 szolgálatot ígérek.

156-3

Mai lapunk 4 oldal.

régóta foglalkoztatták a kör vezetőségét. Örömmel jelenthetem, hogy ezek egy része már megvalósult: A kör múlt. évi február havában tartott felolvasó estélyen előnyösen mutatkozott be a kör műkedvelőiből alakított zenekar Hermann Ede zenetábor ur vezetése mellett, s ha ezen zenekar első fellépésével nem küzdötte is le teljesen a kezdet nagy nehézségeit, el bennük a a remény, hogy a szép és nagyfontosságú terv, melyet a közreműködők maguk elé tűztek, hogy t. i. a körnek műkedvelő zenészeit tömörítsék, nem sokáig fog terv maradni.

A vegyes énekkar eszméje teljes sikerrel valósult meg már a lefolyt évben. Mult közgyűlés óta ez az énekkar 4 ízben szerepelt, ugymint: mult év március 26-án, december 20-án, folyó év január 6-án és ápril 7-én. A siker teljes volt s a katolikus kör a legnagyobb hálaival adozik városunk ifju műkedvelő hölgyeinek, kik lankadatlan odaadással és buzgósággal állottak a szép és nemes kultuszának szolgálatába, vetek részt a próbákon s szerezték diadalt maguknak és a katolikus körnek.

A kör régi, érdemes férfikara ez évben hatalmasan megerősödött s ma már közel 30 tagból áll. Minden egyes fellépése új babért fűz fáradhatlan karmestere, dr. Kneifel Ferenc ur homlokára, kiknek odaadó, önzetlen és — habozás nélkül kimondom — megbecsülhetlen buzgalma a katolikus kör eddigi nagy sikereinek első rangú tényezője.

Vezetése alatt a kör énekkara a mult közgyűlés óta hat ízben szerepelt, az őt felolvasó estélyen és a Szent István Terem megnyitási ünnepélyén.

Örömmel említem fel még, hogy a katolikus kör énekkara részt vett a helybeli Vörösmarty Kör által a mult év május havában rendezett Rákóczi-ünnepélyen.

Ez az esemény, azt hiszem, elég perspektívát nyújt arra nézve, miként vehet részt az oly előszerzőtlen exclusivának mondott katolikus kör elveinek megtagadása nélkül más, nemes irányú testültekkel karöltve a köző, a szép és nemes szolgálatában s munkálhatja javát a hazának, melynek szerelében senkinek mögötte nem marad.

Az énekkar s a honvédeknek teljes sikerű fellépései mellett a város legjobb nevű művészeinek játéka fűszerezte a kör felolvasó estélyét, kiknek, nemkülönben az estélyeknek szereplő felolvasóknak és előadóknak önzetlen működésükért e helyen mondom a kör nevében nyilvánosan hála köszönetet.

A kör mindennapi élete különösen nagy haladást mutatott a lefolyt évben. Helyisége, mely kényelem és célszerűség szempontjából messze földön ritkítja párját, a maga bizarr hatású négy oszlopával csak ugy csalogatja az embert falai közé, hol állandóan jókedv és szeretet honol.

Annyira vonzó a körnek ezen, hogy ugy mondjam, kaszinói élete, mely a mindennapi összejövetelek gyakori, kedélyes társasvacsorák, theaés táncestélyek keretében folyt, hogy a mult évben majdnem ez nyomult a katolikus körben előtérbe. De azt hiszem, nem csálódok, ha ezt csak ideiglenes, muló tüneménynek tartom s bizom benne, hogy a katolikus kör ezt az iránta megnyilatkozott nagy rokonszenvet s az ebben rejlo nagy anyagi és erkölcsi erőt fogja tudni alkalmazni módon a maga magasabb céljai elérésére is értékesíteni. Hogy mit értek én ezen „alkalmas mód” alatt, azt ma még talán magam sem tudnám kimerítően megmondani. A már évek óta nagy sikerrel kultivált felolvasó estélyek mindenestre ezek közé tartoznak, azért ezek helyes irányban való fejlesztése első sorban kívánatos. Ide sorolnám egyes mélyebb erkölcsi tartalommal bíró színművek műkedvelő előadását, nemkülönben a más városok katolikus körreiben oly nagy sikerrel meghonosított katolikus liceumokat. De feltehetően ide tartozónak vélem a könyvtár mielőbbi

létesítését is; mert ha igaz az, hogy katolikus közönségünket sok egyéb mellett első sorban a színtelen vagy éppen rossz olvasmányok tették szent vallása és sok más nemes eszme és ügy iránt közönyössé: ugy az is tény, hogy egy jó könyvtár a katolikus kör kezében egyik leghatalmasabb emeltyűje leend annak a nagy munkának, melyet *rekrisztianizáció-nak* szoktunk nevezni. — A kör anyagi helyzetéről a pénztári jelentésből fog a T. K. tájékozni szerezni. Tagjai közül 16-an vetek részt a bucsúsi katolikus nagygyűlésen.

II. Áttérve ezek után a fiók-körök működésére, első helyen említem, mint legnépesebbet a felsővárosi kath. kört, mely 340 tag számlál. Tagjainak száma ez év folyamán 48-cal szaporodott. Ügyeit 2 választmányi ülésben intézte el; 17 felolvasást tartott, mely alkalmakkor az ifjuság szép szavatokkal szerepelt. A tagok a körhelyiséget nemcsak a felolvasások alkalmával, hanem egyébkör is szorgalmasan látogatták. A kör 4 tagja vett részt a budapesti katolikus nagygyűlésen. Pénztári bevétele volt 750 kor. 42 fill. kiadása 367 kor. 20 fill. Pénztári maradványa 383 kor. 22 fillér, vagyis 78 kor. 22 fillérrel több, mint a mult évben. Könyvtára 300 kötetből áll, mely ez évben 46 kötettel szaporodott. A könyvtár forgalmi száma: 379. A kör 9 lapot és folyóiratot járattott. A kör kebelében Kammel József felsővárosi kántor ur vezetése alatt egy 45 tagból álló ifjusági dalárda alakult, mely ünnepi alkalmakkor a kóruson előadott latin és magyar énekek nagyban emelte az istenisztelet fényét és a hívek áhíthatát. Mint dicséretes újítást említem meg, hogy a kör egy-egy sorsban élő tagjai közül is többen tartottak szépen kidolgozott, közhasznú felolvasásokat.

III. A vizvárosi kör tagjainak száma kilépés és elhalálozás folytán apadt 24 taggal. Uj tag 5 lépett be a körbe, mely így 132 tagot számlál. A téli hónapokban minden vasárnap tartott felolvasó estélyt, szavatokkal egybekötve. Ilyenkor a kör tágas helyisége zsúfolásig megtelt a jelenvöltekkel. A tagok közül 8-an voltak fenn a budapesti kath. nagygyűlésen. Pénztári bevétele 760 kor. 25 fill. Kiadása 466 kor. 41 fillér, maradvány 293 kor. 84 fillér. A kör volt egyházi elnöke Mayer Károly apátkanonok ur 200, uj egyházi elnöke Posits Mihály kanonok ur pedig 100 koronát adományozott a kör javára. A könyvtár 233 kötetből áll, s ez évben 3 kötettel szaporodott. A kör 6 lapot járattott. A felolvasó estéket nem tagok is sűrűn látogatták. Bár e dolog nem helyteleníthető, mindenesetre örvendesebb lenne, ha a kör iránt érdeklődők a kör megerősítése s kiadásainak fedezése céljából belepénnek a tagok sorába, a mi, tekintettel a csekély egy korona tagsági díjra, alig volna áldozatnak mondható.

IV. A palotavárosi kör tagjainak száma 153. Elhalt 5 tag, felvételtett 4 uj tag, így a tagok száma egygyel csökkent. A kör 5 választmányi ülést és 11 felolvasó estélyt tartott, melyeket a tagok tömegesen látogattak. Megülte a kör Szent József és Szent István ünnepét, s ugy élő, mint meghalt tagjaiért sz. misét mondatott. A budapesti kath. nagygyűlésen 8 taggal volt képviselve. A kör bevétele volt 280 kor. 67 fill. kiadása 117 kor. 18 fill. maradvány 163 kor. 49 fill. A kör összes vagyona 1180 kor. 67 fillér. Könyvtára 295 kötetből áll, ez évben 41 kötettel szaporodott. A lefolyt évben 61 tag 990 kötetet olvasott. Járattott a kör 5 lapot és folyóiratot. A kör legközelebb be fog lépni a kath. egyesületek országos szövetségébe s könyvtárát is tetemesen szándékozik nagyobbitani. A kör egyh. elnöke Szuborics Jenő apátkanonok ur 100 koronát adományozott a kör céljaira.

V. A tóvárosi kör tagjainak száma 155, ez évben 9 uj taggal szaporodott. Tartott a kör 4 választmányi ülést, rendezett 12 felolvasó estélyt és egy ünnepélyt védője, sz. László király tiszte-

letére, melyeken a tagok mindenkor nagy számmal vetek részt. A kör tagjai közül 29-en voltak fenn a kath. nagygyűlésen. Pénztári bevétele volt 906 kor. 98 fillér, kiadása 187 kor. 76 fillér, maradvány 719 kor. 22 fillér. Egyházi elnöke Krencz Ignác kanonok ur 100 koronát adományozott a kör céljaira. Könyvtára 455 kötetből áll, ez évben 45 kötettel gyarapodott. Forgalmi száma 1250. Tagjai számára a kör 3 lapot járattott. Felolvasó estélyei rendszeresen szavatokkal voltak egybekötve.

Mindegyik fiókkör egy-egy farsangi mulatságot rendezett pénztára javára, melyek mindannyian jól sikerültek.

Ez, M. T. K., a székesfehérvári katolikus kör egyévi, nagyon mozgalmas, eseményekben, eredményekben nagyon gazdag élete. A katolikus kör egy hatalmas mértőföldkőhöz ért ebben az esztendőben. Egy szerény, de dicsőséggel megfutott pálya áll mögötte, előtte: a beláthatatlan, kétes jövő. Egy bizonyos s ez az, hogy, amint a katolikus kör eddigi tevékenységével hivatásának korrektt betöltésével ellenálhatan erővel küzdötte ki azt a fényes palotát, melyet — azt hiszem — jogosan nevez otthonának: ez ettől kezdve ez az otthon ró reá egy nagy és hozzá elháríthatatlan felelősséget, mely abban áll, hogy méltó tartalom adjon ennek a szép, de magában véve hideg háznak. A katolikus körnek ebbe a fényes palotába és általa az emberek szívébe megleget kell árasztania, lángot kell gyújtania: a szeretet melegét, az evangélium világosságát.

És én hiszem, hogy a székesfehérvári katolikus kör ezen hivatásának meg is fog felelni. Megvan hozzá minden eszköze. Megvan régi, ki próbált tapintatú és lankadatlan buzgóságú vezetősége, s ehhez járul ma már az, mit eddig nélkülözni volt kénytelen: a város intelligens katolikus közönségének rokonszenve és támogatása. Elvei az egyház tanításában gyökereznek, célja az, ami dicsőségesen uralkodó Szentiséges Atyánké, X. Pius papáé: „Mindent megújítani Krisztusban.” Anyagi ereje megnövekedett, tagjai hatalmas töbort alkotnak. A tavali közgyűlés idején 130-an voltak, ma, midőn e sorokat olvasom, Istennek legyen érte hála! — 280-an vagyunk.

De ennél a pontnál engedje meg a M. T. K., hogy pár pillanatra megállapodjam. A történelem jó tanító mester. Elmondja, hogy a hatalmas római birodalom, mikor az egész világot jogára alahajtotta, akkor kezdett el bomlodozni. Spanyolország, mig kicsiny volt, diadalmasan vívta meg élet-halál-harcát a mórok felelmes hatalmával. S mikor a nap nem nyugodott le többé a spanyol király országában, akkor kezdetét vette a gyengülés, a bomlás s ma mindkét világbirodalomról úgy beszélünk: fuit — volt. Csináljunk egy kis oknyomozást. Gazdsága a tette tönkre Rómát? Gyarmatai gyengítették meg Spanyolhont? Tévedés. A brit zászló évszázadok óta fennen lobog az egész földkerekségen s ki merne ma még romlásáról beszélni? Ha csapás éri, kiheveri azt, ha sebet kap, begyógyítja azt, mert ősi ereje ki nem merült, nagyságának alapja szilárdan áll.

Az erő, a virágzás forrásának helyes felismerésében és fáltékeny megőrzésében áll a nagyság megőrzésének titka. Rómából eltűnt a Brutusok erénye — s Róma ledőlt, Cic nemzetéből kivetszett a keresztény lovagok vitézsége és önzetlensége s Spanyolország nem számít többé.

Befejezem elmélkedésemet. Azt hiszem, senki sincs a M. T. K. tagjai között, ki ellentmondana, mikor azt állítom, hogy a székesfehérvári katolikus kör eddigi virágzását, példátlan fellendülését annak a szellemnek köszönheti, mely a lefolyt kilenc év alatt falai között és tagjai szívében uralkodott. S ez a szellem a keresztény szerzet szelleme. S minő ez a szellem? Megmondja az apostol: „A szeretet tűró, kegyes . . . a szeretet nem cselekszik rosszul, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem

Tógl és Szlanyinka

férfiszabók

Székesfehérvárott, Szent-Imre-utca I. szám.

Ajánljuk dúsán felszerelt raktárunkat a legfinomabb tavaszi és nyári angol és hazai szövetelekből. Vállalkozunk mindennemű úri-, egyen- és papi-ruhák legújítására, sabb ár mellett, korrektt és gyors elkészítésére. — Vidékre próba nélkül.

gerjed haragra . . . mindent elvisel . . . mindent remél, mindent elszenved."

A szeretetnek ez a szelleme az, mely elnézi a más gyengéit, mely megbocsát, nem nehezít, senkit túl nem becül, de mindenkit megbecsül, mely a közjót mindenkéül fölé helyezi s érte minden áldozatra kész még akkor is, ha annak szolgálatában az egyén el is tűnik. Ez a keresztény demokrácia szelleme.

Ugy tekintem M. T. K., mintha a székesfehérvári katolikus kör egy nagy rakományval megterhelt hajó lenne. Az ilyen hajó kormányzása nagy éberséget, nagy gondosságot igényel. Kis csónakot, ha felborul, könnyű visszafordítani, de ha egy ilyen hajó elmerül, elmerül örökre.

Tudjuk, M. T. K., a mi hajónkat mi vezette eddig minden zátoyonon, minden örvényen keresztül. Legyen a kör eddigi szelleme továbbra is a szellem, mely vitorláinkat dagasztja; legyen az evangélium igazsága az irányító, mely utunkat mutatja s a székesfehérvári katolikus kör erősödni, gyarapodni, virágozni fog beláthatlan időnkig.

Kérem jelentésem szíves tudomásul vételét.

Almássy János pénztáros jelentése szerint a következő volt a *pénztárforgalom az 1903-ik évben*. Bevétele: egyenleg (készpénz 1903. Jan. 1) 229 kor. 14 fill., alapító tagdíj 200. — tagdíjak 1369. — adományok 240. — játékjövdelem — 1326.40, tekepálya 100. — italmérés 1445.04, hirdalok 10. — kamatok 414.98, átmenő tételek 18.36. — Összesen 5352 korona 92 fillér. Kiadás: kegyalapítványi letét 200. — házber 800. — tekepálya bére 100. — szorgalmazónak fizetése 520 k. — hirdalok és folyóiratok 211. — fűtés és világítás 283.49, felolvasások 139.24, italmérés 1411.62, italmérési engedély 40.30, berendezések 906.72, egyéb fenntartási költség 478.42, egyenleg (készpénz 1903. dec. 31.) 162.14 — összesen 5352 korona 92 fillér. *Költségeloirányzat az 1904-ik évről*. Jövdelem: készpénz 160. — tagdíjak 2200. — hátralékos tagdíjak 60. — játékpenzek 1000. — kamatok 480. — összesen 3900 korona. Költség: házber 900. — szorgalmazónak 250. — hirdalok és folyóiratok 250, fenntartás (1903 évi számlák 400, fűtés 400, világítás 600, felolvasások 200, egyebekre 300) 1900 k. — könyvtárra 100. — berendezésre 230. — összesen 2900 korona.

UJDONSÁGOK.

— **Új csendőrségi felügyelő.** *Pana* János Sándor csendőrezredes, aki eddig a csendőrség helyettes felügyelője volt, Ő Felső csendőrségi felügyelővé nevezte ki. A sürgöny, mely a kinevezést hirdő hozta, a helybeli csendőrségi tanfolyam vizsgáján kapta a derék ezredes, aki több év óta tartózkodik városunkban s általános tiszteletnek örvend.

— **Felolvasás.** Gróf Festetics Bennó kir. tanfelügyelő egy kiválóan érdekes felolvasást tartott vasárnap a Vörösmarty-Körben, Mistrál Frigyesről a kitűnő provencali költőről. Az érdekes felolvasást a gróf ur-szivességéből lapunkban fogjuk leközölni.

— **A sztrájk.** Tisza István gróf fogadkozik Budapesten, hogy puskával és szuronnal tanítja még a vasutasokat regulára. Engedelmeskedniök kell, mert ő akarja. A vasutasok pedig spricereznek és fogadkoznak, hogy csak azért sem. Hogy ki lesz a győztes, ki tudja? Azt hisszük, mindakettő engedni fog. A vasutasoknak jórészt igazuk van. Az állam mostohán bánik velök. Ime egy példa. Egy bakternek kúnn a pályán, elzárva a világtól havi 18 frt. a fizetése; évi 280 frtnál soha sem emelkedik magasabba. Ezért munkában van egyfolytában 36 óráig s csak a következő 12 órában helyettesítheti a felesége. Mi ez? Rabszol-

gattartás. Csak Tisza és Hieroním nevezheti humanizmusnak a 24 ezer korona és a bársonyszék egyéb jövdeleimeinek árnyékából.

Városunkban hasonlóan folyik a pihenés. Az állami vasutasok közül egyetlenegy sem mozog, de Latzkovits Béla vendéglője hangos a jókedvű vasutasok zajától. A Déli Vasutak csak mosolyognak az államiak mozgalmán. Az ő vivmányuk nekik is haszon, mert a magán-társulatok szintén kötelesek elfogadni az állam által nyújtott kedvezményeket. Ma egyébiránt az a hír volt elterjedve, hogy ha délig megállapodás nem történik, a Déli Vasut alkalmazottai szintén sztrájkolni fognak szolidaritásból, hogy az állam a Déli Vasutra ne terelje a forgalmat. Ez a hír mára nem teljesedett be, de holnapra megtörténhetik, ha Tisza Pista folytatja a fenegyerekeskedést. Budapestről ma három automobil érkezett, hogy a legszükségesebb forgalmat Fehérvár és Veszprém között lebonyolítsa. Egyébként pedig nagy az öröm a fuvarosok közt, mert ma már egész sereg indult városunkból Veszprém felé.

— **Halálözás.** Városunk egy érdemes polgára hunyt el ismét. *Id. Hindelang Ignác* f. hó 20-án d. e. 11 órakor hosszas szenvedés és a haldoklók szentségében ájtatos felvétele után, életének 71-ik évében meghalt. Temetése holnap d. u. 5 órakor lesz.

— **Tanítóválasztás.** A Mészáros Gyula elhalálozásával megürült tanítói állást az iskolaszék a mai gyűlésen töltötte be. A pályázat lejártáig 27 folyamodvány érkezett az iskolaszékhez, 20 férfi és 7 nő. Az oklevelek minősége szerint a számarány ekként oszlott meg: 3 kitűnő, 6 jeles, 17 jó és 1 elégséges. A tegnapi tartott előterjesztlet a nótánokra nem volt éppen kedvező, az eredmény még kevéssé. A ma d. u. 3 órakor tartott iskolaszéki gyűlésen megjelentek: Alaghy Dezső, Dieballa György, dr. Eisenbarth Károly, dr. Fanta Adolf, dr. Farkasdy Dezső, Fittler Béla, id. Hübnér Károly, Karl József, Kovács István, Nagy Ignác, Reé István, dr. Saára Gyula, Solyom Lajos, Steinhercz Jakab, Szepessy Géza Szirbék József, Tamás Vilmos és Tóth Artúr. Alaghy Dezső elnök bejelentte, hogy a 27 pályázó közül csak 15 választható, mert 12-en kérvényüket hiányosan szerelték fel. A szavazást titkosan ejtették meg. A beadott 18 szavazó lap közül egy teljesen üres volt. A szavazás eredménye egyébként a következő: Kniesz Ferenc kisbéri tanító 11, Szánmer Mária 2, Herder Karolin 1, Károly Teréz 1, Péntek Ferenc 1 és Schön Mária 1 szavazatot kapott, s így (a legjobb minőségű) Kniesz Ferencet választották meg az elhunyt Mészáros Gyula helyébe tanítónak.

— **A Polgári Lövészegyesület** választmányára f. hó 17-én tartott ülésében elhatározta, hogy a lövészkeret (melyet újra csak Mihályi Ferencnek adott bére) *május elsején* nyitja meg. 1 órakor társasbéd, délután céllovászat.

— **Cirkus.** Egy hét óta gyönyörködik városunk közönsége Enders cirkusának a vásártéren felállított ponyváit alát, a hol a sablonos cirkusi látványosságokon kívül még sok érdekes mutatványt láthat. A cirkus lovai külső megjelenésükre nem mondhatók elsőrendűeknek, de pompás táncuk ritkítja párját s vetekedik a legelső társulatok lovainak mutatványival. Érdekesek a fehér galambok, valamint a betanított kutyák, a melyek mulatságosnál mulatságosabb bohóságokkal kacagtatják a nézőket. A dummer Augustok szinte kifogyhatlanok a jókedv elővarázsolásában. Hozzák csatlakozik mókáival egy 6-7 éves fiucska, a ki a magasan függő kötelek terén még reményteljes jövendőre van hivatva. Érdekes a szerezcentábor is 10 csokoládészínű hölgyével és 4 harcosával, a kik — bár a mi, eleganciáról alkotott fogalmainkkal nem egybehangzó kosztümökkel tűndökölnek — mégis épen ezen exotikus mivoltuk hódítja a közönséget. A ki megnézi Enders cirkusát, nem hagyja el csalódba.

— **Búcsú.** Pátka községe vasárnap búcsuzott el az ev. ref. egyházközség népszerű s általánosan köztiszteltetnek örvendő lelkészétől, *Búcsó Páltól*. *Szöll* Lajos tisztartó vezetésével küldöttség kérte fel a távozót készlet a tiszteletére rendezett banketten való megjelenésre, a mely Lantay Pál vendéglőjében, a község színe-jáva jelenlétében történt meg. Körülbelül nyolcvanvan jelentek meg a búcsu esélyen, a kiknek nevében *Schier* József plebános mondott szép és megható beszédet, lelkes szavakkal méltatván a távozónak a közügyek terén szerzett kiváló érdemeit. Az ünnepeket meghatva felelt a szép szavakra. Majd Arany Mihály ev. ref. kántortanító búcsuztatta el az ev. ref. egyházközség hivatott. Szót emeltek még Árpád Jenő r. k. kántortanító, Papp Gábor ügyvéd, Turóczy Endre vasúti hivatalnok, Frenyó János kasznár, Császár József segély egyetemi pánztáros, Káka János tüzoltó alparancsnok, Török János, Rekettyei István és Császár Sándor.

— **A móriak az olasz bor ellen.** Magyarország összes botermelői érezték azt az átkot, ami az olasz bor beözönlése által borainkra nehezedett. Most egymásután kapjuk a hírt, hogy az egyes botermelő vidékek gazdái tiltakozó népgyűléseket rendeznek, amelyeken egy-szívvel-lélekkel kiáltanak vetőt az olasz borvám leszállításával szemben. Szekszárdon, Kecskeméten és Csongrádon már megtartották a tiltakozó népgyűlést. Mult vasárnap pedig Kis-Kun-Halason és Mórton tartottak értekezletet e tárgyban. A móri értekezleten elhatározták, hogy május elsején népgyűlést tartanak. A népgyűlés előkészítését szűkebbkörű bizottságra bízták. Ennek elnöke: Pentz Lajos, jegyzője: Heumann József, előadója: Kovács Sándor. A kormányhoz közhitséget menesztenek, melynek vezetését Südhelyi Viktor, a kerület orsz. képviselője vállalta magára. A dologban az a legbosszantóbb, hogy a fenti, köztisztetlehen álló egyéniségek neve mellett majd (mint egyebütt is) az igen tisztelt borpancsolók neveit is látni fogjuk, mert hiszen őz kiabálnak legjobban, akiknek az olasz bor beözönlése körül a legtöbb bűntük van. *Éz az a sokszor dicsejt életmesség.* (Magyarán: arcátlanog.)

— **Kocsiutaink.** Arról nem is beszélünk, hogy némely utcánk járdája mily gyatra; de azt nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy a Palota-utca és Apáca-utca kocsiútján olyan rengeteg porfelhőt vernek a kocsik, hogy botrány. Szeretnők tudni, mikor kerül ezekre a sor?

— **A „Vörösmarty-Kör“** műkedvelő társasága a kör pénztára javára 1904. évi április hó 23., 24., 25. napján előadásokat tart.

Színre kerül: 1904. évi április hó 23-án, szombaton: *A dolovai nádor leánya*. Színmű 5 felvonásban. Irta Herceg Ferenc. Rendező Vértessy József.

Személyek: Jób Sándor — dr. Békés Gyula, Vilma leánya — Kálmán Lenke, özv. Domaházyné, Jób huga — Szepessy Gézané, Szentirmay, Huszárszázas — Kovács Sándor A, Szentirmayné — Vértessy Matild, Tarján, főhadnagy — Nánassy János, Loránt, hadnagy — dr. Kallancker Viktor, Bilitzky-Maróth herceg hadajró — dr. Kornis Zoltán, Merlin báró — dr. Vértessy Géza, Szaklabonyai — Kovács Lajos, Merlin ügyvédje — Schleicher Imre, Jób ügyvédje — Vértessy József, Jób házi orvosa — gr. Festetics Bennó, Jób inasa — Tóth Alán, Miska, tiszt szolga — Udvardy Miklós, Napos káplár — dr. Kégl Károly, A porfőre vadászok küldöttsége. Cselédek. Történik a harmadik felvonás Tarján lakásán, a többi a Jób-kastélyban.

1904. évi április hó 24-én, vasárnap: *Jón a kérvő*. Vigjáték 1 felvonásban. Irta Véli Miksa. *Személyek:* Básti Mihály — Gáspár Károly, Bástiné — Kálmán Margit, leányuk, Lina 21 éves — Vértessy Matild, Giza 18 éves — Udvardy Salome, Nina 16 éves — Pichler Anna, Király Imre — dr. Kégl Károly, Juci szobalány — Fittler Lujza.

Ezt követi: *Megy a kérvő*. Vigjáték 1 felvonásban. Irta Véli Miksa.

Személyek: Palásthy Károly, földbírtokos — dr. Pa lánszky Miklós, Béla fia — Tóth Alán, özv. Faragó Jánosné — özv. Pichler Józsefné, Irén leánya — Udvardy Salome, háltrendező: Nagy Ferenc — dr. Kornis Zoltán, Tóth Sándor — dr. Vértessy Géza, Szobalány — Fittler Lujzika. Történik özv. Faragóné lakoson Sebesváron.

Gyapju és nyulször kalap
különlegességek 3, 4, 5 koronáért.

Lányka, férfi, fiu szalma-kalapok és sapkák óriási választékban.
Férfi, női és gyermek bőr-czipők.
Jutányos árak! Nagy választék!

Knazovitzky Bélánál

*** Székesfehérvár. ***

Ezt követi: *A rablőgyilkos.* Vigjáték 1 felvonásban, Irta About E. Fordította Kuliffay Ede. Rendező dr. Korniss Zoltán.

Személyek: Perard Eugénia, fiatal özvegy — dr. Kégl Károlyné, Ducamp Alfréd, festő — dr. Palánszky Miklós, Levoinceus, államügyész — Gáspár Károly, Angelica, szobaleány Perard asszony szolgálatában — Udvardy Salome, Jean, kertész — dr. Kégl Károly, csendőr altiszt — Udvardy Miklós, két csendőr — Tóth Alán, Schleicher Imre. Történik, korunkban, Perard asszony kastélyában.

1904. évi április hó 25-én, hétfőn: *A három testőr.* Bohózat 3 felvonásban. Irta Herceg Ferenc. Rendező dr. Vértessy József.

Személyek: Pollacek, borkereskedő — K. Nagy Dezső Róza, neje — Kálmán Margit, Liza, unokahuga — Fittler Lujzika, Rátky, lapszerkesztő — dr. Kaltenecker Viktor, Floris báró, képviselő — Kováts Lajos, Hortovay — Schleicher Imre, Kosnicák — dr. Meszöly József, Latorka, Polacsek üzletvezetője — Gözöny Gyula, Bálmt — Róth Alán, Csereay Rigó hírlapírók — Kováts A., Majoros Ernő, Nagy János, Kólió — Udvardy Miklós, Flórianos — gróf Festetics Benno, I. táncrendező — Sohári Endre, II. táncrendező — Nagy Zsiga, Szerkesztőségi szolgálat — dr. Vértessy Géza, Szobaleány — Peterson Marie. Vendégek. Két főhercegné leány, Történik az első felvonás Pollacek budavölgyi borospincéjében, második a „Vihar” szerkesztőségében, a harmadik Pollacek nyaralójában.

Az előadások kezdete 7 1/2 óraker. A darabok előtt és felvonás közöttben a nagy kir. V. honvéderület zenekara fogja a közönséget szórakoztatni. Jegyek előre válthatók holnap d. e. 9—12 óráig, d. u. 3—5 óráig a már közölt hirdetményben meghatározott elővételi áron dr. Vértessy József irodájában, Kórház-utca 1. sz. I. emelet.) továbbá az előadások napján d. e. 9—12-ig d. u. 3-tól kezdve a színház pénztáránál a következő árakon Földszinti páholy 10 kor. I-só emeleti páholy 8 kor. II. emeleti páholy 6 korona. Földszinti zártzék 2 kor. II. emeleti erkélyülés 1 kor. Karzati ülőhely 60 f. Földszinti állóhely 80 fillér. II. emeleti állóhely 60 fillér. Katoná- és diákjegy 60 f. Karzati állóhely 40 fillér. A sugó szerepére Békési István ur volt szíves vállalkozni. Az előadás pont fél 8-kor kezdődik.

Maga a leközölt program elég, hogy közönségünk a legnagyobb érdeklődéssel és a legmelegebb pártfogással karolja fel a műkedvelők játékát. Mi csak annyit fűzünk hozzá, hogy a szerepek általánosan avatott egyének kezebe jutottak, akiknek van művészi érzék és tudás s játéku messze túlaladja a „műkedvelő” név alatt rejlő fogalmat. Művészeket lesz szerencsénk látni, a kiknek játékában több gyönyörűséget fogunk találni, mint konvenció színesinkekben.

— **A siketnémák kiképzése.** A siketnémákat a szülők átoknak tekintik, és a legtöbb családban valóságos mártírok a siketnéma gyermekek. Pedig hát talán csak nem ők a hibásak abban, hogy siketnémáknak születtek? Ma már a siketnémákat is ki tudja képezni. A legtöbb bizonyos fogig beszélni is megtanul; de mesterségekben különösen ügyesek. A szülők még mindig nem érdeklődnek eléggé e szerencsétlenek taníttatása iránt, ezért az alispán intézkedéséből az előjáróságok felhívják a közönség figyelmét arra, hogy ilyen siketnéma-intézet Veszprémben is van. Küldjék oda gyermekeiket.

— **Haladás.** Az utcák tisztántartása tárgyában a gazdasági szakosztály egy albizottsága elhatározta, hogy a Magyar Király-tól a Budai-utig vezető utcákat három utcacsoport állandóan tisztogatni fogja. Ezentúl már májusban kezdik az öntözést: a Magyar Király-tól a vasutig terjedő útvonalat minden vasár- és ünnepnap öntözik.

— **Balesetek a cirkuszban.** Tegnap délután élénk volt a vásártéri cirkusz. Az eleni iskolák gyermekerege nesztét vevén a dolognak, hogy a direktor egyedül nekik és ő szájuk ize szerint való játékokat adat elő, nem nyugodtak, sőt bizonyosan belebetegedtek volna, ha édesanyjuktól a potom 20 filléreket ki nem kunyorálják. Négy óra tájban legalább két ezer gyermek szorongott a bejárat előtt. Nagy tömegük azonban nem férvén be a ponyvák alá, majdnem felét háza kellett bocsátani. (Ezeknek természetesen új előadást kell rendezni, mert különben belebete-

gesznek.) Az előadás javában folyt, midőn egyszerre éktelen ropogás hallatszott a kakasülő tájáról. A hosszú deszka összeroppant a szokatlan tömeg súlya alatt, a mely ékes bukfenckben gurult az előtte levő padok alá. A zavar azonban alig tartott egy percig, a másodikban már egymásután bukkantak fel a fejek, kapaszkodtak a karok s az ajtkakon széles mosoly adta tudtul, hogy, kutyahajuk se esett, szemük pedig kíváncsian tekintett a porond felé, hogy az érdekes játéknak csak egy mozzanatát se mulasszák el. Ez tehát, a mulatságos epizódok közé tartozik. A másik komolyabb volt s majdnem szerencsétlenséggel végződött. A kíváncsian előtűdülő gyermekereg valahogyan kimozdította az egyik, körülbelül 10 méter magas póznát, a mely lezuhánván, Almásy Ferenc v. tanító facsakájára esett. Szerencsére csak az arcát surlotta s a vállát ütötte meg s így az ijedségen kívül nem lett nagyobb veszedelem, a mit azonban szintén csakhamar elfelejtett a gyermekereg lévén a Dummer Augustok, a lovasok, de különösen a trapez-művészek mutatványa minde idegizgatóbb. Meg is tapsolták őszinte szívvel és csodáló lelkesedéssel.

A tegnapi nap azonban a „pech” napja volt Enders cirkuszára. Az esti játék már a vége felé járt, midőn aársulat egyik legrokonszenvesebb tagja Mr. Gerő, a ki üres orájában mint második Dummer August kacagatja a publikumot, felmászott a 15 mtr. magasságban levő trapézra. Ügyes és sokszor hajmeresztő mutatványival sok elismerést váltott már eddig is a közönségből. Mutatványainak utolsójához ért, a karforgáshoz, mely óriási lendületeivel alaposan megrázza a nagy közép gerendát, melyhez a trapéz erősítve van. Egyszerre megmozdult az egész alkotmány, a magasban függő két acetylen lángkoszoru kialudt, a szerencsétlen fiatal ember pedig fejfel bukott lefelé a porondra. Vele együtt leesett a középső oszlophoz erősített ponyvatömeg is. A közönség megrémülve ugrált fel helyéről, zagyva kiabálással és ijedt lármával tödult a kijárat felé. A higadtabbak azonban rögtön átértették a helyzetet s nyugalomra intették a megzavart közönséget. A zenekar néhány lámpájának világánál látták, hogy csak a belső porond felett levő ponyva hullott le a közlépre, a művész pedig lassan föl-emelkedik helyéről. Társai rögtön karonfogták, a jelenlevő dr. Palánszky Miklós rögtön mellette termelt s az ő gyengéd, szeretetteljes bánásmódjával azonnal ápolás alá vette. A balesetet a trapéz-tartó kötélnék elszakadása okozta, a mely éppen a legnagyobb lendület közben történt. A szerencsétlen fiu érezvén, hogy a felső kapaszkodó tönkrement s ő fejfel lefelé bukik, a leve-

gőben megfordulni már képtelen volt s így hirtelen a két öklét szoritotta hátra s tarkójához hogy ne a fejére, hanem a két izmos öklére esék. De így is alapos rázkódást szenvedett s vért köpött. Persze nagy volt a rémület a személyzet körében. A művészek és művésznők félig öltözöten, sápadt arccal, kezeiket tördelve állották körül szerencsétlen pályatársukat, a kinek mókáin sokszor annyit kacagtak s most elérte a mindegyiküket érhető baleset s más karjára támaszkodva lecsüggesztett fejfel hallgatja az orvos jóságos utasításait, a ki megnyugtatta, hogy nagyobb baja nem történt, csupán pihenésre lesz szüksége. Legfurcsább volt a szegény Dummer August, a kinek éppen operaénekesnővé kellett átvedlenie s kalamajkás ruhájában, nagy túrmúrel, egy kétségbeesett napernyővel kezében, mód nélkül kikent-kifent ábrázattal kellett végignézni szerencsétlen partnerének pihegését. A zavar nem soká tartott. A művész kiment a sorsa fölött aggódva tanakodó közönség elé, mosolyogni próbált, megmutatta, hogy legalább kívülről nincs baja s meghallgatta a zajos tapsvihart és éljenzést, melyel a közönség rokonszenvének kifejezést adott s visszament — pihenni. A lámpákat meggyújtották s a lebuokt ponyva mellett folytatták az előadást. Jött a Dummer August és mókáival csakhamar elfeledette, hogy baleset történt a cirkuszban.

— **Tűz Szarvas pusztán.** Tudósítónk írja: hétfőn, f. hó 18-án a Sárszentmiklós községhez tartozó, ifj. Zichy Nándor gróf tulajdonát képező Szarvas pusztán nagy tűz volt. A magtár s vele kapcsolatban levő gépraktár-épület (a benne levő arató, kaszáló gépekkel együtt) továbbá a göbolyistálló porrá égett. Emberben, állatban nem esett kár. Az óriási szél-viharban oltásról szó sem lehetett. Mindazonáltal csakhamar megjelentek Sárszentmiklós község és urodalom s a szomszédos Sárboárd község, Órs, Kis-Lók, Kis-Károcseny szállás pusztákról a fecskendőkkel és lajtokkal, így a tűz tovatérjedését megakadályozták. A tűz a daráló gépet hajtó gőzgép kihulló szikráiból keletkezett. A kár 30—35 ezer korona.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 Rendkívül olcsón eladó
 fajgalambok
 Jókai-utca 18. sz.
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

SCHNETZER NÁNDOR
 ÜVEG, TÜKÖR ÉS PORCELLÁN KERESKEDESE, ÉPÜLET-ÜVEGES
 SZÉKESFEHÉRVÁR.

A közlő építkezési idényre van szerencsém megnagyobbított **üvegtábla raktáramat** valamint **épület üvegezési műhelyemet** a közönség szives jóindulatába ajánlani.

Készítek üvegezést bármely megkívánt üveg minőségből, a legjutányosabb árak mellett: 1 1/2 mm. erős- (vagyis közönséges) 2—3 mm erős belga Solin-, homályos-, recés-, színes-, mintázott műmozaik-tükör üveggel stb. tisztá hóllyagtalan üveglapokkal, kencetapaszzsal (fimis gitt) megtapasztva, mely állandóan tapad s nem perog le a fáról; üvegtetők s padlásablakokat zsinor és nyers öntött üveggel 5 mm erősségtől 30 mm erősséggig.

Egyáltalában főtürevésem mindig, hogy mélyen tisztelt megrendelőimet jó anyag s rendes munka által teljesen kielégítem.

10—3

Legelegánsabb cipők

készülnek Csucs István kitűnő hírnevű cipész műhelyében. Pompás választékot tartok mindenemű lábbeliekből, melyeknek kitűnő minőségeért felelősséget vállalok. Leghíresebb angol cipőkrémek és cipőfénymazak. **Raktár Székesfehérvár, Nádor-utca (Eisenhart óras mellett.)** 52—1